

Tudjman vekker opp fortidens spøkelser:

Vil gi gamle ledere æresgrav

Josip Broz Tito - partisanleder og kommunistdiktator. Ante Pavelic - fører for den nazi-støttede Ustasja-bevegelsen. Skal de begge gravlegges i æreslunden i sitt felles hjemland Kroatia?

ULF ANDENÆS

Nettopp dette er hva Kroatias president Franjo Tudjman nå har tatt til orde for, rett før Titos dødsdag 4. mai. Dermed har han blåst nytt liv i en gammel og ondartet strid. Den rører ved mange sår som aldri har grodd i Kroatia og i hele det tidligere Jugoslavia.

- Alle fremstående kroater som har levd for Kroatias sak burde gravlegges i sitt lands jord, uttalte han i et intervju med en regjeringsvennlig avis nylig.

- Hvorfor holde Pavelic utenfor? Pavelics idé om å skape en kroatisk stat var positiv, selv om det må erkjennes at han gjorde fryktelige feil da han satte idéen ut i livet, sa Tudjman.

Ikke-kroater og svært mange av kroaten selv betrakter Pavelic som et uhy-

VEKKER STRID: Kroatias president Franjo Tudjman mener alle fremstående landsmenn bør gravlegges i sitt lands jord. Foto: SCANFOTO/EPA

re. Ustasja-føreren var ansvarlig for et av de grusomste regimer under annen verdenskrig, som på barbarisk vis massakrerte serbere, jøder og kroatisk opposisjonelle. Om Tudjman skulle sette sine tanker ut i livet og få Pavelic gravlagt i æreslunden, ville det utløse internasjonalt ramaskrik.

For kroatenes egen nasjonalfølelse har det vært besværlig og smertefullt at deres første statsgrunnlegger i moderne tid var krigsforbryter og folkemorder. Ofte er selv de mest velmentenasjonale virksomheter blitt utskjelt som «Ustasja». Til gjengjeld har det skjedd at visse innslag i kroatisk na-

sjonalisme er blitt befengt med gammelt Ustasja-grums.

Tudjman var selv med i motstandsbevegelsen mot tyskerne og Ustasja under annen verdenskrig. Han synes å ha sans for en av de mer omstridte målsetninger blant kroatisk nasjonalister: å «forene partisan-tradisjonen og Ustasja-tradisjonen for Kroatias felles sak», dette som bidrag til forsoning mellom landsmenn.

Av samme grunn ønsker han å endre det kjente monumentet over Ustasjas ofre i den tidligere konsentrasjonsleiren Jasenovac. Han vil gjøre det til et felles minnesmerke for krigens ofre og

ELSKET OG HATET: Jugoslavia president Josip Broz Tito - partisanleder og kommunistdiktator. Døde i 1980.

gravlegge også drepte Ustasja-folk der. Ikke overraskende har den planen utløst ytterligere forferdelse blant kritikere, som sier det ville være like ille som å gravlegge SS-folk og deres ofre side om side.

Hedrer Tito

Et forsøk på forsoning kan det vel også kalles når Kroatias leder overraskende vil bringe Tito til heder og verdighet igjen. Tito ligger begravet i Beograd, men Tudjman vil ha ham stedt til hvile på nytt på hans kroatisk hjemsted Kumrovec.

En slik flytting vil kanskje også glede mange serbiske

FORAKTET OG FRYKTET: Ante Pavelic - fører for den nazi-støttede Ustasja-bevegelsen. Døde i 1959.

nasjonalister. En av deres ledere, den høyre radikale Vojislav Seselj, har omtalt plasseringen av kroatens Titos nåværende grav i Serbias hovedstad som «en krenkelse av alt som er serbisk».

- Det er mye sannhet i påstanden om at Tito er den største kroatisk politiker til alle tider, sier Tudjman. - Dette er en erkennelse jeg har nådd med årene.

Nye toner fra en mann som i sin tid satt i Titos fengsler. Men likevel ikke aldeles overraskende, etter som den kroatisk presidenten lenge har tatt Tito til mønster i sin fremtreden og stil.

HP 29/4 - 96

110003